SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunta K2023-10 1(2)

9.2.2023

Lausuntopyyntönne: U 108/2022 vp, 2.2.2023, kuulemistilaisuus 10.2.2023
VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EUROOPAN KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI IHMISKAUPAN EHKÄISEMISESTÄ JA TORJUMISESTA SEKÄ IHMISKAUPAN UHRIEN SUOJELEMISESTA ANNETUN DIREKTIIVIN 2011/36/EU MUUTTAMISESTA

Pyydettynä lausuntona Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) esittää seuraavaa.

Asianajajaliitto pitää komission ehdotuksia direktiiviin tehtävistä muutoksista lähtökohtaisesti tarpeellisena ja perusteltuina.

Ihmiskaupparikoksen määritelmä (4.1.1)

Ehdotuksen mukaan direktiivin 2 artiklan 3 kohtaa muutettaisiin niin, että kohdan lopussa hyväksikäytön muotoina (ihmiskaupan tarkoituksina) nimenomaisesti mainittaisiin pakkoavioliitto ja laiton lapseksiottaminen.

Asianajajaliitto on sikäli samaa mieltä valtioneuvoston kirjelmässä todetusta, että pakkoavioliittojen lisäys direktiiviin ei välttämättä edellytä rikoslain 25 luvun 3 §:n 1 momentin muuttamista. Koska direktiivin muutoksen tarkoituksena kuitenkin on vastata paremmin nykyisin tiedossa olevia ihmiskaupan muotoja, olisi Asianajajaliiton mielestä perusteltua lisätä ”saattaminen pakkoavioliittoon” omaksi ihmiskaupparikoksen teon tarkoitukseksi myös rikoslain 25 luvun 3 §:n 1 momenttiin. Pakkoavioliitot ovat tällä hetkellä rikosprosessissa lähes täysin vieras ilmiö, eikä Asianajajaliiton tiedossa ole, että Suomessa olisi annettu tuomioita pakkoaviolittotapauksista. Tätä voi selittää osittain se, että ”saattaminen pakkoavioliittoon” ei ole mainittu ihmiskaupan tunnusmerkistössä, vaan sen katsotaan sisältyväksi ihmiskaupan tekotavoista ”saattamiseen ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin”.

Oikeushenkilöiden seuraamukset (4.1.2)

Ehdotuksen mukaan oikeushenkilöille tulisi voida määrätä niiden toiminnassa tapahtuneesta ihmiskaupparikoksesta rikoksen vakavuudesta osittain riippuen seurauksena oikeuden menettäminen julkisista varoista myönnettäviin etuuksiin, tukiin tai avustuksiin, rikoksen tekemiseen käytettyjen tilojen sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi, väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa, tuomioistuimen valvontaan asettaminen ja tuomioistuimen päätös, jolla oikeushenkilö määrätään purettavaksi.

PL 194, FI-00101 Helsinki
PB 174, FI-00101 Helsingfors
Mikonkatu 25, FI-00100 Helsinki
Mikaelsgatan 25, FI-00100 Helsingfors
puh. +358 (0)9 6866 120
info@asianajajaliitto.fi
info@advokatforbundet.fi
asianajajaliitto.fi
advokatforbundet.fi

Asianajajaliitto pitää tarpeellisena tehostaan oikeushenkilöille määrättäviä seuraamuksia, koska tällä hetkellä oikeushenkilöt, joiden toiminnassa ihmiskaupparikos on tehty, voivat jatkaa toimintaansa normaalisti tekemällä henkilövaihdoksen yhtiön johdossa, mikäli yhtiön edustaja on määrätty liiketoimintakieltoon. Asianajajaliitto kuitenkin katsoo, että ehdotetut muutokset vaativat huomattavan paljon muutoksia nykyiseen lainsäädäntöön ja onkin arvoitava tarkkaan, ovatko kaikki muutosehdotukset tarpeellisia oikeushenkilöiden seuraamusten tosiasialliseksi tehostamiseksi.

Ihmiskaupan uhrien palvelujen käytön kriminalisoiminen (4.1.4)

Asianajajaliitto katsoo, että ihmiskaupan uhrien palvelujen käytön kriminalisointi voisi vaikuttaa työperäisten ihmiskaupparikosten kannattavuuteen, ja sitä kautta ennaltaehkäistä rikolliseen toimintaan ryhtymistä. Palvelujen käytön kriminalisointi vaatii kuitenkin tarkkaa selvitystyötä ja rajausta siitä, miten kriminalisointi käytännössä toteutettaisiin ja minkälaista tahallisuutta tekoon syyllistyminen edellyttäisi. Ottaen huomioon, että potentiaalinen palvelun ostaja voi olla sekä yksityishenkilö että oikeushenkilö, tulisi pohtia erityisesti, miten rikoksen tekijä määräytyisi oikeushenkilön ollessa palvelun ostaja. Lisäksi palvelun käytön kriminalisoinnin ei tulisi vaikeuttaa tai estää ihmiskaupparikoksista ilmoittamista, jos ilmoittaja samalla ilmiantaisi itsensä palvelun ostajana. Lisäksi tulisi arvioida teon kansainvälistä ulottuvuutta, eli kuuluisiko kriminalisoinnin piiriin myös ulkomailla toteutetun palvelun ostaminen Suomesta käsin.

Helsingissä 9. päivänä helmikuuta 2023

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson
Suomen Asianajajaliiton pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Emilia Kaikkonen, Kaikkonen & Sunnari Asianajotoimisto Oy, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosoikeuden asiantuntijaryhmässä.